

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA
UNIVERZITA KOMENSKÁHO V BRATISLAVE
PRÁVNICKÁ FAKULTA**

Evidenčné číslo: 101002/B/2018/36089193022000900

**Protimonopolné regulovanie vo vybranom odvetví
hospodárstva Slovenskej republiky**

Bakalárska práca

2018

Bohdan Bindas

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA
UNIVERZITA KOMENSKÁHO V BRATISLAVE
PRÁVNICKÁ FAKULTA**

**Protimonopolné regulovanie vo vybranom odvetví
hospodárstva Slovenskej republiky**

Bakalárska práca

Študijný program:	Ekonómia a právo
Študijný odbor:	NÁRODNÉ HOSPODÁRSTVO PRÁVO
Školiace pracovisko:	Katedra ekonomickej teórie Národohospodárska fakulta
Vedúci bakalárskej práce:	Ing. Marcel Novák, PhD.

Čestne vyhlasujem, že predloženú bakalársku prácu som vypracoval
samostatne, výhradne s použitím uvedenej literatúry a na základe odborných konzultácií.

V Bratislave, 25. 04. 2018

.....

Bohdan Bindas

POĎAKOVANIE

Touto cestou by som sa chcel poďakovať hlavne pánovi Ing. Marcelovi Novákovi za odbornú pomoc, cenné rady, vedenie a pripomienky pri vypracovaní bakalárskej práce.

ABSTRAKT

BINDAS, Bohdan: *Protimonopolné regulovanie vo vybranom odvetví hospodárstva Slovenskej republiky*. [Bakalárska práca]. Ekonomická univerzita v Bratislave. Národohospodárska fakulta. Katedra ekonomickej teórie. Študijný odbor: Ekonómia a právo. Vedúci: Ing. Marcel Novák, PhD. Bratislava: Ekonomická univerzita v Bratislave, 2018. 43 s.

Cieľom bakalárskej práce je vymedziť pôsobnosť a právomoci Protimonopolného úradu Slovenskej republiky, priblížiť formy obmedzovania hospodárskej súťaže a taktiež na základe analýzy efektívnej hospodárskej súťaže a jej teoretických východísk porovnať a zhodnotiť koreláciu medzi reálnym praktickým prípadom a teoretickými východiskami. Začiatok práce je orientovaný na teoretické vymedzenie hospodárskej súťaže, fungovanie Protimonopolného úradu Slovenskej republiky a neskôr posúdenie príčin vzniku nedokonalkej konkurencie ako aj foriem obmedzovania hospodárskej súťaže. Záver práce obsahuje analýzu praktického prípadu a jeho dopad na ekonomickú situáciu v Slovenskej republike.

Kľúčové slová: Hospodárska súťaž, Formy obmedzovania hospodárskej súťaže, Koncentrácia, Protimonopolný úrad Slovenskej republiky.

ABSTRACT

BINDAS, Bohdan: *Antitrust regulation in the selected sector of the economy in the Slovak Republic*. [Bachelor thesis]. University of Economics in Bratislava. Faculty of National Economy. Department of Economic Theory. Field of Study: Economics and Law. Supervisor: Ing. Marcel Novák, PhD. Bratislava: University of Economics in Bratislava, 2018. p. 43.

The purpose of the bachelor thesis is to define competences and powers of the Antimonopoly Office of the Slovak Republic, to describe the forms of restriction of competition and to compare and evaluate the correlation between the chosen real practical case and the theoretical basis based on an analysis of effective competition and its theoretical origins. The beginning of the thesis focuses to theoretically define competition, describe the Antimonopoly Office of the Slovak Republic and later on, to evaluate causes of imperfect competition as well as forms of restriction of competition. The end of the work analyzes chosen practical case and its impact on the economic situation in the Slovak Republic.

Keywords: Competition, Forms of Restriction on Competition, Concentration, Antimonopoly Office of the Slovak Republic

Obsah

Úvod.....	8
1. Prehľad o teoretických východiskách riešenej problematiky a protimonopolná politika	10
1.1. Narušovanie hospodárskej súťaže	10
1.2. Príčiny vzniku nedokonalkej konkurencie	15
1.3. Protimonopolná politika a ochrana hospodárskej súťaže	17
2. Cieľ práce.....	24
3. Metodika práce.....	25
4. Výsledky práce - formy nedovoleného obmedzovania súťaže a koncentrácia	26
4.1. Dohody obmedzujúce súťaž.....	26
4.2. Zneužívanie dominantného postavenia	30
4.3. Koncentrácie	33
5. Diskusia - praktická časť	36
5.1. Koncentrácia STD SLOVAKIA s.r.o. a DONIVO MKD s.r.o.	36
Záver	41
Zoznam použitej literatúry	43

Úvod

K výberu témy ma inšpiroval predmet Ekonomická teória, v ktorom som nadobudol poznatky o protimonopolnej regulácii. Protimonopolná regulácia je kľúčom k úspešnému a efektívnemu riadeniu hospodárskej súťaže. Moja možnosť zaoberať sa praktickým prípadom a moje teoretické poznatky o protimonopolnej regulácii ma viedli k výberu témy a poukázaniu na význam regulovania relevantných trhov.

V Slovenskej republike si pojem hospodárska súťaž našiel svoje uplatnenie až v roku 1991. Je to obdobie, v ktorom sa slovenská ekonomika pretransformovala na trhovú mechanizmus kreovaním nových platných právnych úprav. Prijatie zákona 63/1991 o ochrane hospodárskej súťaže, je významným medzníkom pre ochranu hospodárskej súťaže v Slovenskej republike. V trhovej ekonomike je hospodárska súťaž dôležitým spoločenským procesom, ktorý umožňuje distribúciu obmedzených zdrojov medzi vzájomne si konkurujúce činnosti (Hlaváčiková, 2013).

Hospodárska súťaž pôsobí ako záruka efektívnosti a pozitívneho pôsobenia na vývoj konkurencieschopnosti a stability ekonomiky daného štátu. Je neoddeliteľnou ekonomickou a právnou kategóriou trhového mechanizmu. Skutočnosť, že spravodlivá hospodárska súťaž pôsobí ako samostatný a prirodzený regulátor efektívneho správania sa podnikateľov a zároveň napreduje k optimálnemu alokovaniu a distribuovaniu zdrojov ekonomiky, nás dovádza k záverom, že jej pôsobenie v ekonomike je nenahraditeľné.

Za každou úspešnou, silnou a efektívnou ekonomikou stojí zdravá konkurencieschopnosť. Aj v tomto smere sa prejavuje významnosť hospodárskej súťaže. V dnešnej globalizovanej a rýchlo sa rozvíjajúcej ekonomike je rivalita podnikateľov esenciálnym faktorom a hnacím motorom rastu produktívnosti. Rivalita medzi podnikateľmi taktiež núti podnikateľov neprestajne inovovať svoj podnik vo všetkých smeroch. Konkurencia vytvára tlak na znižovanie nákladov, efektívnejšie využívanie alokovaných zdrojov a zabezpečiť lepšie organizovanie produkcie. Taktiež, prirodzene reguluje ceny. Keďže jedným z faktorov pre ktoré si spotrebiteľ môže uprednostniť daný tovar alebo službu je cena samotná, môžeme skonštatovať, že konkurenciou sa tým pádom zabezpečí pre spotrebiteľa aj výhodnosť uzavretia obchodu.

Ak hospodárska súťaž funguje podľa spravodlivých pravidiel, spotrebiteľ má benefit z nízkych cien a z vysokej kvality výrobkov a služieb. Na druhej strane, ak hospodárska súťaž trpí a je narušená nekalosúťažnými praktikami podnikateľov, tak spotrebiteľ je ukrátený na spomínaných benefitoch a to tak, že za ponúkaný výrobok alebo službu musí zaplatiť viac, prípadne inkasuje kvalitu výrobku alebo služby, ktorú by za klasických podmienok nebol ochotný akceptovať. Ak platná právna úprava, ktorá reguluje hospodársku súťaž je nastavená spravodlivo a korektne, tak napomáha k stabilnému a dynamickému rozvoju podnikateľského sektora. Viedie k férovosti súťaži na trhu a umožňuje podnikateľom súťažiť za rovnakých podmienok. V neposlednom rade nesmieme opomenúť spotrebiteľa, ktorý je schopný uprednostniť taký výrobok alebo službu, ktorú on sám považuje za vyhovujúcu pre jeho potreby.

Vo vyspelých krajinách s výkonnou trhovou ekonomikou práve štát preberá úlohu ochrancu nad hospodárskou súťažou. Právna úprava, ktorá upravuje hospodársku súťaž má svoje opodstatnené a nenahraditeľné miesto či už v komunitárnom práve, alebo v práve členských štátov Európskej únie. Hlavnou úlohou práva hospodárskej súťaže je najmä zamedziť vytvoreniu umelých bariér na trhu výrobkov, výkonov, prác a služieb alebo eliminovať už vytvorené umelé bariéry.

Hlavným cieľom tejto bakalárskej práce je zhodnotenie hospodárskej súťaže a jej regulovanie v podmienkach Slovenskej republiky a porovnanie teoretických východísk s praktickými vo vybranom odvetví hospodárstva.

1. Prehľad o teoretických východiskách riešenej problematiky a protimonopolná politika

1.1. Narušovanie hospodárskej súťaže

V trhových ekonomikách môžeme pozorovať viacero foriem organizácie trhu. Tieto formy nám zásadne určujú ako sa firma bude správať v odvetví. Jednou z trhových štruktúr je dokonalá konkurencia. Pochopením procesov, ktoré vznikajú v dokonalej konkurencii a pochopením ako tieto procesy ovplyvňujú správanie firiem, si vieme vytvoriť predpoklady na porozumenie vplyvu konkurencie na jednotlivé firmy. Porozumenie procesov a konkurencie, ktoré vznikajú v trhovej štruktúre dokonalej konkurencii nám umožní ľahšie pochopiť konanie firiem aj v rôznych iných štruktúrach trhu. Analýza dokonalej konkurencie tiež umožní porozumieť vplyvu konkurencie na firmy a fungovanie trhu (Lisý, 2011).

Pre analýzu dokonale konkurenčného trhu, je nutné vymedzenie samotných predpokladov. Je veľké množstvo predpokladov, alebo istých definícií, ktoré vymedzujú podmienky, za ktorých môžeme trh považovať za dokonale konkurenčný. Preto **Tokárová, M. (2008)**, prezentuje len nasledujúce reprezentatívne podmienky. Prvé štyri podmienky, ktoré uvedieme sú považované za primárne, resp. nevyhnutné pre existenciu dokonalej konkurencie.

1. Súťaž je atomická, to znamená že na trhu existuje veľký počet firiem, malých výrobcov a dopytuje mnoho malých domácností. Máme za predpoklad, že ani jeden z účastníkov súťaže neovplyvňuje priamo cenu, čo znamená že subjekty sú príjemcami cien;
2. výrobky, ktoré ponúkajúci vyrábajú, sú homogénne, t. j. výrobky od rôznych firiem, ktoré sú ponúkané na danom trhu, sú rovnakého druhu a spotrebitelia ich vnímajú ako identické a sú ľahostajný k samotnému faktu, kto daný výrobok vyrobil;
3. neexistujú bariéry vstupu a výstupu, t. j. vstup a výstup z trhu, resp. z odvetvia do odvetvia je bez obmedzení;
4. všetci predávajúci a kupujúci sú dokonale informovaní o kvalite výrobkov, cene a vývoji cien a o samotnom výrobku.

Nasledujúce tri podmienky sú často považované za fakultatívne, resp. majú sekundárny charakter.

5. Všetky faktory výroby sa môžu kedykoľvek premiestniť k výrobcovi a títo výrobcovia sú schopní ich najefektívnejšie využiť;
6. stanovištia výrobcov sú navzájom blízko a neexistuje rozdiel spôsobený dopravnými nákladmi;
7. akékoľvek dohody medzi spotrebiteľmi alebo výrobcami sú zakázané.

KANTOR, J. (2007), tvrdí že jedným z hlavných cieľov firiem v trhovej štruktúre dokonalej konkurencie je dosiahnuť čo najvyšší zisk, teda maximalizácia zisku, no a na druhej strane hlavným cieľom spotrebiteľov je dosiahnuť čo najvyšší úžitok z uskutočneného obchodu. Vplyvom viacerých konkurentov na trhu a využívaním efektívnych postupov, firmy vyrábajú produkty pri minimálnych nákladoch. Môžeme taktiež skonštatovať, že firmy svoje produkty ponúkajú za optimálne trhové ceny. Samotní výrobcovia nie sú schopní ovplyvňovať cenu a celkovú ponuku na trhu. Vstup a výstup subjektov z odvetvia do odvetvia je realizovateľný a taktiež sú tieto subjekty schopné prejsť z jednej výroby do inej a to podľa situácie na trhu. O situácii na trhu sú tieto subjekty dokonale informované.

Firmy na dokonale konkurenčnom trhu si musia klásť dve základné otázky. Aký je optimálny objem produkcie a či firma vôbec dosahuje pri danej výrobe a podmienkach na trhu ekonomický zisk. Tento zisk chápeme ako rozdiel medzi celkovým príjmom firmy a jej celkovými ekonomickými nákladmi (Lisý, 2011). Cena pre jednotlivého výrobcu na dokonale konkurenčnom trhu je určovaná samotným trhom, takže aj rozhodnutie o optimálnom objeme produkcie je jediné, ak firma chce na trhu maximalizovať svoj ekonomický zisk.

Podmienky pre prežitie firmy na dokonalo konkurenčnom trhu sú priame a striktné, umožňujú maximalizáciu efektívnosti, či už výrobnej alebo alokačnej. Na dokonale konkurenčnom trhu sa produkty vyrábajú pri najnižších nákladoch, čo znamená, že zdroje použité vo výrobe sú používané najefektívnejším spôsobom. Mnohopočetné malé firmy, ktoré pôsobia na trhu v odvetví nútia firmy minimalizovať svoje výrobné náklady a využívať najefektívnejšiu dostupnú metódu. Alokačná efektívnosť je dosahovaná vtedy, ak sú zdroje použité najefektívnejšie. Alokované sú tie vzácne zdroje, ktoré prinášajú

spotrebiteľovi najvyšší úžitok, čiže majú najväčšiu hodnotu pre kupujúceho a sú ochotní za daný tovar alebo službu zaplatiť.

Dokonala konkurencia sa vo svojom zmysle považuje za akýsi ideálny stav, ktorý sa bohužiaľ v jej čistej podobe nevyskytuje v trhových ekonomikách. Dokonalá konkurencia často vychádza z nerealistických predpokladov. Rôzne odvetvia sú špecifické práve faktom, že na nich pôsobí nie veľké množstvo účastníkov a obyčajné trhy taktiež nie sú často prehustené veľkým množstvom subjektov (Štefunka, 2005). Činnosť subjektov nie je dokonale nezávislá ale koordinovaná rôznymi komorami, či asociáciami výrobcov. Samotné produkty nie sú homogénne a dokonalo zameniteľné, pretože spotrebitelia hodnotia subjektívne a často samotné hodnotenie je skreslené lojálnosťou k značke. Vernosť zákazníka dokáže skresliť mieru spokojnosti a užitočnosti. Spotrebitelia sú ovplyvniteľní a dokáže ich ovplyvniť čo i len miesto nákupu. V trhových ekonomikách prevláda neustála snaha podnikateľov o diferenciáciu produktu. Pre podnikateľov je odlišenie sa od konkurencie kľúčom k úspechu. Podmienka dokonalej informovanosti subjektov je nerealizovateľná.

V trhových ekonomikách sa firmy pohybujú väčšinou na nedokonale konkurenčných trhoch. Firmy si často vytvárajú ceny sami a majú určitú voľnosť pri určovaní ceny tovarov a služieb. Ak je firma schopná podstatne ovplyvňovať trhovú cenu svojich výrobkov, tak takáto firma sa nazýva nedokonalým konkurentom. Ak firma dokáže ovplyvňovať cenu do istej miery neznamená to ihneď, že firma má absolútnu kontrolu nad cenou svojho produktu (Lisý, 2011).

Postavenie firiem na trhu je výrazne dynamické a ovplyvňované rozsahom konkurencie, ktorej čelia a ďalšími faktormi ako napríklad využitím aplikovaného výskumu, know-how, vedomosťami a znalosťami, inováciami. Rozsah konkurencie sa neustále zväčšuje, keďže konkurenčné prostredie presahuje národný trh a konkurencia nadobúda globálny charakter vďaka výdobytkom novodobej technológie.

Nedokonalosti trhu vytvárajú defekty, ktoré ovplyvňujú efektívnosť firiem, cenu, maximalizáciu užitočnosti a v neposlednom rade kvalitu samotnej služby alebo tovaru. Základnými typmi nedokonale konkurencie sú: monopol, monopolistická konkurencia a oligopol. Najviac protikladným typom od dokonale konkurenčného trhu je čistý monopol. Podľa **Tokárovej, M. (2008)**, sa na tradičné vymedzenie čistého monopolu vzťahuje nasledujúci model trhu:

1. trh s jedinou firmou je výlučným výrobcem daného produktu;
2. neexistencia iného odvetvia, v ktorom sa vyrába blízky substitút výrobku monopolistu.

K týmto základným parametrom pre definovanie monopolu by sme mohli priradiť aj existenciu nedokonalkej informovanosti, vstup na trh pre nové firmy je veľmi náročný a obmedzený, čiže existujú prekážky pre vstup na trh, pričom tieto prekážky sú vytvorené umelo, alebo prirodzene.

Správanie sa monopolistu je nezávislé, teda neovplyvniteľné správaním sa iných firiem na ostatných trhoch. Ak by firma podnikala v trhovej štruktúre dokonalej konkurencie tak zmena množstva predávaných produktov by neovplyvnila cenu predávaných produktov. To nie je prípad monopolu, ktorý sa líši od správania sa firmy v dokonalej konkurencii tým, že zvýšením predajov dosahuje len redukciu ceny. Monopolistická firma môže úplne maximalizovať svoj príjem vzhľadom k cene predávaného produktu, alebo k množstvu, nie však vzhľadom k obom naraz. Nutná podmienka pre maximalizáciu zisku čistej monopolistickej firmy je splnená, ak platí:

$$MR = MC$$

V štandardnej literatúre sa môžeme stretnúť s tromi druhmi špeciálnych foriem čistého monopolu. S bilaterálnym monopolom, takzvaným monopsonom, multizávodným monopolom a diskriminačným monopolom (Tokárová, 2008).

Monopolistická konkurencia má najbližšie k dokonalej konkurencii. Ide o veľmi frekventovanú trhovú štruktúru s veľkým počtom predávajúcich. A to s výskytom v trhovách ekonomikách s väčším rozsahom vnútorného trhu. Najpodstatnejšia výnimka je v dokonalej homogenite produktu, čo znamená, že všetky firmy sa snažia diferencovať svoj produkt od konkurencie, avšak stupeň odlišenia sa považuje za nepatrný. Diferenciácia je vo veľkej miere presadzovaná formou ako sú napr. exkluzívne patentované vlastnosti, odlišnosti balenia, firemné meno a značka.

Oligopol, podľa **Hlaváčikovej J. (2013)**, predstavuje najčastejšie sa vyskytujúcu formu usporiadania trhu. K oligopolom súčasným ekonomik patrí napr. odvetvie oceliarskeho priemyslu alebo taktiež odvetvie automobilového priemyslu. Oligopol sa môže vyskytovať na miestnej, národnej, a medzinárodnej úrovni. Tieto parametre môžeme považovať za charakteristické znaky, ktoré definujú túto trhovú štruktúru:

1. Malý počet podnikov, kde každý predávajúci má značný trhový podiel a moc tvoriť cenu. Rozhodovanie firiem je vzájomne závislé. Ak v odvetví pôsobia dve firmy, tak takúto situáciu označujeme ako duopol;
2. Produkt je čiastočne odlišný alebo homogénny. Tovary sú blízke substitúty. Ako príklad môžeme uviesť pracie prášky alebo automobily;
3. Existencia bariér vstupu a výstupu v odvetví;
4. Nedokonalá informovanosť subjektov na trhu.

Od trhovej štruktúry dokonalej konkurencie a monopolu sa oligopol odlišuje významným znakom, ktorým je miera závislosti pri vytváraní a určovaní stratégie podniku od konkurencie na trhu. Firmy pri svojom rozhodovaní zohľadňujú správanie svojej konkurencie a reagujú na ich aktivity uparovaním cien výrobkov a modifikovaním objemu výroby.

V ekonomickej teórii a v praxi neexistuje jeden všeobecný model oligopolu. Rozlišujeme rôzne spôsoby akými subjekty komunikujú a vzájomne kooperujú. Dohoda medzi účastníkmi oligopolu je jednou z možností vzájomnej komunikácie. Vzájomná kooperácia sa môže opierať o spoločné postupy pri určovaní cien alebo predávaného množstva. Vysoká miera závislosti často vedie účastníkov oligopolu k nekalosúťažným obchodným praktikám, ktoré sú v rozpore s platnou legislatívou Slovenskej Republiky. Takéto kooperatívne správanie nazývame zmluvný oligopol alebo kartel. Hlavným cieľom firiem v karteli je maximalizovať zisk v danom odvetví a rozdeliť si ho tak, aby nikto neutrpel stratu v porovnaní so situáciou kde by podniky vystupovali na trhu nezávisle a samostatne. Takéto praktiky sú v hrubom rozpore s princípmi hospodárskej súťaže.

Pre lepšiu ilustráciu a vyzdvihnutie diferenciácie medzi jednotlivými typmi trhových štruktúr pridávame tabuľku č. 1 spracovanú Lisým, J. 2011.

Tabuľka 1 Charakteristika trhových štruktúr

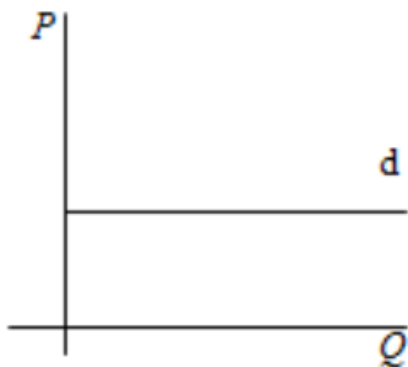
	Trhové štruktúry				
	Dokonalá konkurencia	Nedokonalá konkurencia			
Typ Charakteristika		Monopol	Oligopol	Monopolistická konkurencia	
Počet firiem	Veľmi veľa	Jedna	Niekoľko	Veľa	
Bariéry vstupu	Žiadne	Vysoké	Vysoké	Nízke	
Trhová sila (stupeň kontroly ceny)	Žiadna	Značná	Značná	Nejaká	
Typ výrobku	Homogénny	Výrobok bez substitútu	Identický	Diferencovaný	diferencovaný
Príklad oblastí v ekonomike, kde prevláda uvedená trhová štruktúra	Finančné trhy, poľnohospodárske produkty	Vodárne, káblová televízia	Ropa, oceľ	Autá	Maloobchod, kino, kaviarne

Zdroj: Lisý, J. 2011 doplnený o vlastné spracovanie.

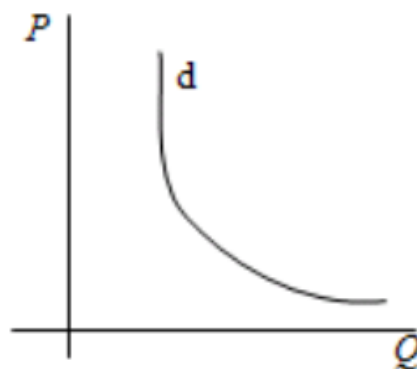
1.2. Príčiny vzniku nedokonalej konkurencie

Odlišnosť krivky dopytu je podstatná črta, ktorou sa podniky v nedokonalom konkurenčnom trhu odlišujú od podnikov v dokonalej konkurencii. Firma v nedokonale konkurenčnom trhu ma krivku dopytu s klesajúcou tendenciou a naopak, firmy v dokonalej konkurencii majú krivku dopytu vodorovnú. Pri danej trhovej cene je krivka dokonale elastická. Podnik na dokonale konkurenčnom trhu je schopný predat' akékoľvek množstvo za danú cenu. Pre tento podnik nie je logické aby zvyšoval cenu, pretože za danú cenu by

žiaden výrobok nepredal. Je neracionálne aj aby podnik šiel pod trhovú cenu a predával za nižšiu cenu, pretože za danú trhovú cenu môže predat' nekonečné množstvo tovarov. Ak v trhovej štruktúre nedokonalkej konkurencie firma zvýši cenu, tak niektorí spotrebitelia nebudú mať záujem o tovar. Z tohto dôvodu môžeme konštatovať, že krivka dopytu má klesajúci charakter v nedokonalkej konkurencii.

Obrázok 1 Dokonalá konkurencia.

Obrázok 2 Nedokonalá konkurencia

Ak firma disponuje klesajúcou krivkou tak je pre ňu príznačné aj jej trhovú moc. Vyjadruje to, že firma si dokáže zmeniť cenu svojich tovarov bez straty odbytu. Neznamená to, že firma si môže ľubovoľne stanoviť cenu a predat' akékoľvek množstvo tovarov alebo služieb. Môže si len zvoliť kombináciu množstva a ceny a pohybovať sa po krivke dopytu. Ak sa podnik rozhodne svoju cenu zvýšiť, mal by očakávať s menším predajom tovaru. Pre trhovú moc je charakteristické črta samotná schopnosť stanoviť cenu nad úroveň výrobných nákladov a o istej miery túto schopnosť ovplyvňujú aj črty, ktoré sú príznačné pre nedokonalú konkurenciu. V praxi sa môžeme stretnúť s mnohými faktormi, ktoré ovplyvňujú vznik nedokonalkej konkurencie. **Lisý, J. (2011)** uvádza tri najvýznamnejšie faktory, do ktorých patria:

- Vlastníctvo inputov, resp. výrobných faktorov;
- Úspory z rozsahu výroby;
- Legislatívne obmedzenia vlády.

Ak jedna firma vlastní výrobný faktor, ktorý je nevyhnutný na realizáciu výroby určitého statku, tak takáto firma má veľkú trhovú silu. Veľká trhovú silu, môže viesť k monopolnému postaveniu na trhu, kedy si firma môže stanoviť vyššiu cenu svojej produkcie a to aj za predpokladu, že hraničné náklady na výrobu sú nízke.

Ďalším prípadom, kedy firma nadobúda veľkú trhovú silu je ak na základe rozsiahlej výroby dokáže minimalizovať svoje náklady a ušetriť na výrobe jednej jednotky výroby. Takto získané monopolné postavenie sa nazýva prirodzený monopol. Predstavme si, že firma zvýši objem produkcie a samotný objem produkcie vzrastie o viac percent ako vstupy vo výrobe. V tomto prípade podnik vykazuje rastúce výnosy z rozsahu a to sa nazýva úspory z rozsahu. Firma je schopná na základe svojich nízkych výrobných nákladoch, určiť cenu na trhu pri ktorej deformuje konkurencieschopnosť ostatných konkurentov. Veľkosť trhu hrá kľúčovú rolu a je determinant, či sa v danom odvetví monopol udrží. Ak monopolista zaberie väčšinu podielu na trhu, tak konkurencia nemá motiváciu vstupovať na trh, pokiaľ sa trh nezväčší.

Tretím prípadom je zasiahnutie vlády do obchodného boja na trhu. Legislatívne obmedzenie vlády je najčastejšie odôvodňované verejným záujmom a medzi takéto opatrenia môžeme zaradiť copyrightové práva, licencie, patenty, kvóty a clá.

1.3. Protimonopolná politika a ochrana hospodárskej súťaže

Jedným zo základných mechanizmov maximalizácie prospechu spotrebiteľov a efektívnej alokácie zdrojov je v trhovej ekonomike samotný konkurenčný tlak. Ak existuje zdravý konkurenčný tlak na trhu, tak pôsobí na podnikateľa a núti ho zlepšovať kvalitu, efektívnosť, inovovať svoje produkty a znižovať ceny. Preto je kľúčové aby vo fungujúcej trhovej ekonomike fungovala ochrana hospodárskej súťaže. Rozvíjaním a chránením konkurenčného boja na trhu sa zatraktívni prostredie pre investície a zabezpečí dlhodobý hospodársky rast krajiny. Túto úlohu musí zabezpečovať Slovenská republika skrz politiku ochrany hospodárskej súťaže.

Protimonopolný úrad Slovenskej republiky je garantom rovnoprávnej hospodárskej súťaže. Je to ústredný orgán štátnej správy SR. Vykonáva právomoci v oblasti podpory a ochrany hospodárskej súťaže. Úrad sídli v Bratislave. Na čele tohto ústredného orgánu je predseda, ktorý je na návrh vlády SR odvolaný a vymenovaný prezidentom Slovenskej republiky.

Protimonopolný úrad bol zriadený Národnou Radou SR v roku 1990 zákonom č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy SR

v znení neskorších predpisov. Kompetencie protimonopolného úradu v oblasti ochrany hospodárskej súťaže sú upravené v zákone č. 136/2001 Z.z. o ochrane hospodárskej súťaže v znení neskorších predpisov. Od 1. mája 2004, respektíve od vstupu Slovenskej republiky do Európskej únie, úrad aplikuje aj európske súťažné právo. Toto právo je upravené v článkoch 101 a 102 Zmluvy o fungovaní Európskej únie. Články upravujú zneužívanie dominantného správania a dohody obmedzujúce hospodársku súťaž, ktoré by mohli obmedziť a zdeformovať hospodársku súťaž medzi členskými štátmi. Úrad pri aplikácii regulácií európskeho súťažného práva zohľadňuje prax európskych súdov a Európskej komisie.

Legislatívny rámec pôsobnosti protimonopolného úradu Slovenskej republiky ďalej dopĺňajú:

- judikatúra, ktorá predstavuje súhrn významných súdnych rozhodnutí a rozhodovaciu činnosť súdov,
- európske právo, resp. zmluva o založení Európskeho spoločenstva, smernice, nariadenia a iné vykonávacie predpisy,
- usmernenia, smernice a vyhlášky Protimonopolného úradu SR,
- správny poriadok.

Protimonopolný úrad SR musí kontrolovať štruktúru trhu, účinne zasiahnuť proti zakázaným praktikám a vytvárať priaznivé podmienky pre konkurenčný boj. Jeho poslaním je chrániť hospodársku súťaž. Zasahuje proti orgánom samosprávy, štátnej správy a podnikateľom. Každý správny orgán má určité právomoci v rámci ktorých rozhoduje vo svojich prípadoch. Protimonopolný úrad SR rozhoduje v prípadoch:

- zneužívania dominantného postavenia,
- dohôd obmedzujúcich súťaž,
- obmedzovania súťaže orgánmi štátnej správy a samosprávy
- dozerá nad koncentraciami podnikov, pri ktorých prebieha veľká transakcia fúzií a akvizícií.

Do kompetencie úradu nepatria činnosti:

- ochrany spotrebiteľa,
- špecifických sektorových regulácií,
- verejného obstarávania,
- kontroly štátnej pomoci.

Jedným z príkladov činností Protimonopolného úradu SR, ktoré nie sú v jeho kompetencii, môžeme uviesť, že úrad priama sťažnosti zákazníkov, ktorí sú nespokojní s úrovňou cien dodaného tovaru. Vo všeobecnosti sú to veľké podniky, ktoré zákazníci vnímajú ako monopoly. Tento prípad však nepatrí do kompetencie Protimonopolného úradu SR, ale do kompetencie politiky ochrany spotrebiteľa. Protimonopolný úrad SR sa zameriava na systémové chyby a ich vyriešenie a nie na individuálne problémy spotrebiteľov.

Podľa Majdúchovej H., a Neumannovej A., (2012) do pôsobnosti Protimonopolného úradu patrí napríklad:

- navrhovanie opatrení na podporu a ochranu hospodárskej súťaže,
- uloženie povinnosti zdržať sa konania, ktoré je v rozpore so zákonom a odstrániť protiprávny stav,
- rozhodovanie vo veciach ochrany hospodárskej súťaže,
- kontrola dodržiavania rozhodnutí, ktoré boli vydané v konaní pred úradom,
- navrhovanie ďalších opatrení na podporu a ochranu hospodárskej súťaže.

Protimonopolný úrad patrí k úradom štátnej správy, ktorému zákon zveril právomoc rozhodovať o právach, povinnostiach alebo právom chránených záujmoch fyzických a právnických osôb v oblasti verejnej správy. O právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach týchto osôb sa rozhoduje v správnom konaní, ktoré je vedené protimonopolným úradom SR. Správne konanie Protimonopolného úradu SR je zákonom upravený štandardizovaný a formalizovaný postup orgánu verejnej moci, v ktorom daný orgán aplikuje objektívne právo na konkrétny skutkový prípad a to vydaním individuálneho právneho aktu. S výnimkou posudzovania koncentrácií, správne konanie na prešetrovanie zakázanej praktiky sa začína z vlastnej iniciatívy úradu, takže sa dodržiava zásada oficiality, ktorá vyjadruje povinnosť úrad začať konanie z úradnej moci a zisťovať skutočný stav veci a na tento účel aj vyhľadávať a vykonávať dôkazy. V skutočnosti je

ktokoľvek oprávnený dať podnet úradu ak sa domnieva, že konanie podnikateľa, orgánu štátnej správy alebo samosprávy je v rozpore so zákonom. Podnet musí obsahovať opis skutočností, na základe ktorých dochádza k porušovaniu zákona. Ak existujú dôkazy a sú subjektu známe, mal by ich k podnetu priložiť. Protimonopolný úrad SR takýto podnet vyhodnocuje. Posudzuje, či podnet vyžaduje intervenciu úradu a či zásah má byť vo forme správneho konania. Správne konanie je časovo a kapacitne najnáročnejšia forma prešetrenia veci. Jednoduchšia forma je súťažná advokácia¹. Súťažná advokácia patrí medzi hlavné piliere modernej súťažnej politiky. Cieľom súťažnej advokácie je kladne ovplyvňovať hospodársku súťaž. Súťažná advokácia je súhrn aktivít, ktoré zahŕňajú široké spektrum činností úradu a to od pripomienok v rámci medzirezortného pripomienkového konania, cez rôzne aktivity úradu, vzdelávanie v oblasti súťažnej politiky a až po komunikáciu s verejnosťou. V roku 2011 súťažná advokácia bola jednou z priorít úradu. Prostredníctvom súťažnej advokácie úrad ovplyvňoval odbornú a laickú verejnosť, podnikateľov a politikov, vysvetľoval a presadzoval princípy súťaže.

Rozhodnutie je výsledkom rozhodovacieho procesu úradu. Ide o individuálny akt, akt aplikácie práva na konkrétny prípad. Pre rozhodovací proces platí zásada dvojinstančnosti konania (Vrabko, 2013), čo v praxi znamená, že rozhodovací proces je dvojstupňový. V prípade rozhodnutie príslušným organizačným útvarom, ktorý vecne reprezentuje prvostupňový orgán, je možné zo strany účastníka konania podať riadny opravný prostriedok a to podľa §34 Zákona o ochrane hospodárskej súťaže a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov. Tento riadny opravný prostriedok sa nazýva rozklad². V prípade podania riadneho opravného prostriedku sa prípadom zaoberá Rada úradu, ktorá rozhoduje v druhom stupni. Tieto rozhodnutia sú právoplatné rozhodnutia úradu. Správny poriadok vylučuje možnosť podať odvolanie proti rozhodnutiu odvolacieho orgánu. Teda aj každý iný riadny opravný prostriedok. Z tohto dôvodu rozhodnutie odvolacieho orgánu nadobúda právoplatnosť spolu s jeho platnosťou. Radu úradu (Protimonopolný úrad 2016) tvorí predseda rady, ktorý je súčasne predsedom úradu a šesť členov, ktorý nesmú byť zamestnancami úradu. Členov rady na návrh predsedu vymenúva a odvoláva vláda Slovenskej republiky. Funkčné obdobie členov rady je na päť rokov.

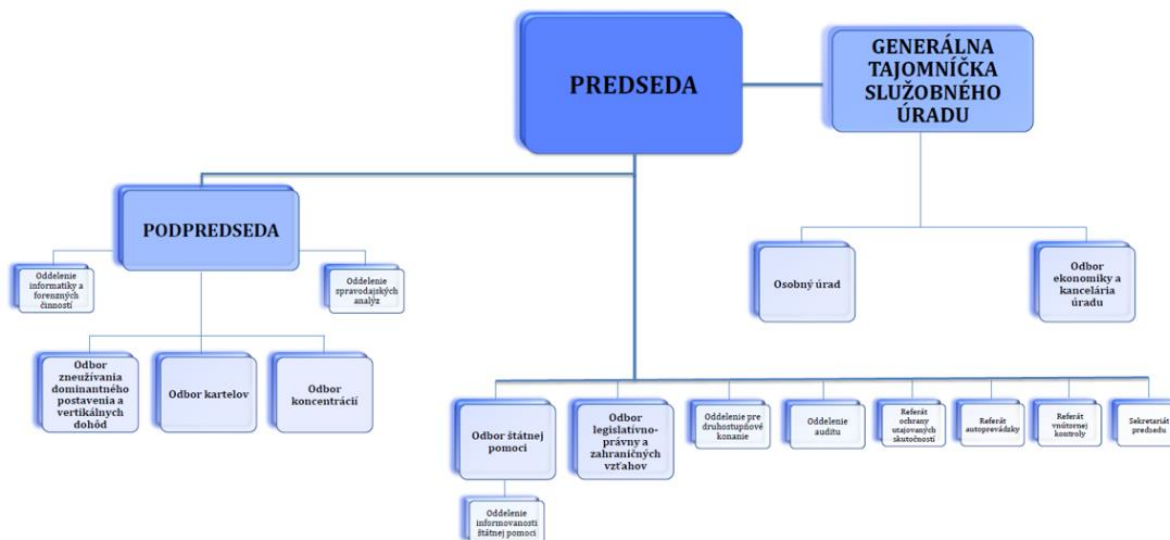
¹ Materiál k rokovaniu vlády Slovenskej republiky. Dostupné na internete: <www.rokovania.sk/File.aspx/Index/Mater-Dokum-141811>, s. 29.

² § 34 ZOHS dostupný online na internete: <http://www.antimon.gov.sk/-34-rozklad/>

Ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy sú právnické osoby, ktoré sú monokraticky organizované a preto je dôležité vyznačiť, že na čele úradu stojí predseda, ktorý je štatutárnym orgánom a koná navonok v mene úradu. Vykonávanie funkcie predsedu je nezlučiteľné s vykonávaním funkcie a činností podľa Ústavného zákona č. 357/2004 Z. z. o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov. Myslí sa tým najmä nezlučiteľnosť výkonu jeho funkcie s členstvom v politickej strane alebo v politickom hnutí, alebo taktiež s podnikateľskými aktivitami. Predseda úradu (Protimonopolný úrad 2014) je na návrh vlády Slovenskej republiky vymenovaný a odvolaný prezidentom Slovenskej republiky. Jeho funkčné obdobie je na päť rokov. Podľa §22 ods.2 zákona č.575/2001 Z. z. v znení neskorších predpisov za predsedu úradu môže byť vymenovaný občan Slovenskej republiky, ktorý je voliteľný do NR SR. Predseda úradu kontroluje a riadi činnosť úradu.

Podpredseda zastupuje predsedu úradu v čase jeho neprítomnosti a plní úlohy, ktorými ho poverí predseda, podieľa sa na zverejňovaní dôležitých poznatkov. Podpredseda je vymenovaný a odvolaný predsedom úradu. Rozhodnutia protimonopolného úradu vydané v prvostupňovom konaní sú podpísané podpredsedom úradu alebo ním poverenou osobou. Podpredseda úradu je štátnym zamestnancom a to podľa Zákona č. 400/2009 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Pre lepšiu orientáciu, pridávame organizačnú štruktúru (Protimonopolný úrad 2018) Protimonopolného úradu Slovenskej republiky platnú od 01. 03. 2018.

Obrázok 1 Organizačná štruktúra Protimonopolného úradu SR

Zdroj: Protimonopolný úrad 2018³

V praxi existujú aspekty, ktoré Protimonopolný úrad SR zohľadňuje pri hodnotení stavu konkurenčného prostredia, pri jeho ochrane a podpore. Podľa Hlaváčikovej J., (2013) tieto aspekty sú:

- vývoj trhu,
- trhová sila konkurentov na trhu a štruktúra trhu,
- substitučné možnosti,
- možnosti vstupu nových subjektov na trh

Jedným zo svetových a celoeurópskych trendov je orientovať sa na ekonomický prístup pri posudzovaní prípadov, a tým eliminovať formálny prístup. Ekonomický prístup kladie väčší dôraz na individuálne skúmanie každého prípadu a uskutočňuje presvedčivú a detailnú ekonomickú analýzu. Pri formálnom prístupe sa dôraz kladie na jednotlivé formy porušenia zákona. Ak úrad využíva zväčša ekonomický prístup zameriava sa prednostne na reálny dosah konania podnikateľov ako na samotnú formu konania. Ekonomický prístup vyžaduje väčšiu odbornosť pri ekonomických analýzach a prináša

³ Organizačná štruktúra platná od 1. 3. 2018 dostupná online na internete:
<http://www.antimon.gov.sk/organizacna-struktura/>

hľadanie účinnejších nástrojov pri riešení súťažných deformácií. Ekonomické analýzy skvalitňujú rozhodnutia úradu a ich využitie je aj v prospech účastníkov konania. Taktiež, napomáhajú viac porozumieť obsahu práva. Aj samotný podnikatelia, resp. účastníci konania, využívajú ekonomickú analýzu s cieľom pripraviť si obhajobu v konaní.

Úrad sa predovšetkým zameriava na riešenie prípadov, kde porušenie zákona sa dotýka veľkého okruhu spotrebiteľov, alebo sa jedná o typovo závažné protisúťažné konanie s negatívnymi účinkami.

Pre znázornenie činností Protimonopolného úradu SR uvedieme niekoľko informácií o počte jednotlivých prešetrovaných prípadov.

PREHLAD POČTU VYDANÝCH ROZHODNUTÍ V ROKU 2016
OVERVIEW OF THE NUMBER OF ISSUED DECISIONS IN 2016

	KONCENTRÁCIE MERGERS	ZNEUŽÍVANIE DOMINANTNÉHO POSTAVENIA ABUSE OF A DOMINANT POSITION	DOHODY OBMEDZUJÚCE SÚŤAŽ AGREEMENTS RESTRICTING COMPETITION	§ 39 ART. 39 OF THE ACT	POKUTY ZA NESPOLUPRÁCU S ÚRADOM SANCTIONS FOR NON-COOPERATION WITH THE OFFICE	CELKOVÝ TOTAL
1. stupeň First Instance	29	0	14	0	2	45
2. stupeň Second Instance	0	0	5	0	4	9
SPOLU TOTAL	29	0	19	0	6	54

Obrázok 2 Prehľad počtu vydaných rozhodnutí v roku 2016

Zdroj: Protimonopolný úrad SR. Výročná správa za rok 2016, Bratislava.

Ak výsledkom prešetrovania prípadov dohôd obmedzujúcich súťaž, či prípadov zneužívania dominantného postavenia je pokuta, takáto pokuta je príjmom do štátnej pokladnice, resp. príjmom do štátneho rozpočtu SR.

Cieľom tejto kapitoly je zanalyzovať hospodársku súťaž ako takú, poukázať na rôzne formy nedokonalej konkurencie, ako aj konkretizovať príčiny vzniku. Priblížiť protimonopolnú politiku štátu, ochranu hospodárskej súťaže a zhodnotiť postavenie a úlohy inštitúcií určených na ochranu hospodárskej súťaže. Tieto teoretické východiská budú podkladom pre zhodnotenie hospodárskej súťaže a jej regulovanie v podmienkach Slovenskej republiky a porovnanie teoretických východísk s praktickými vo vybranom odvetví hospodárstva.

2. Cieľ práce

Efektívna hospodárska súťaž si vyžaduje aby všetky subjekty mali možnosť sa voľne rozhodovať. Podnikateľ v oblasti výroby, investičnej činnosti a predaja, spotrebiteľ pri rozhodovaní o kúpe. Efektívna hospodárska súťaž účinne reguluje trh a nesprávne rozhodnutia subjektov tresce, preto je vo verejnom záujme aby štát účinne reguloval a chránil hospodársku súťaž pred nepriaznivými vplyvmi. Primárnym cieľom bakalárskej práce je zhodnotenie hospodárskej súťaže a jej regulovanie v podmienkach Slovenskej republiky a porovnanie teoretických východísk s praktickými.

Tomuto primárnemu cieľu sú podriadené čiastočne ciele práce spočívajúce v:

- posúdení politiky hospodárskej súťaže,
- posúdení platnej právnej úpravy v oblasti hospodárskej súťaže,
- zhodnotení postavenia a úloh inštitúcií určených na ochranu hospodárskej súťaže,
- posúdení formy obmedzovania hospodárskej súťaže,
- posúdení praktického prípadu koncentrácie a porovnanie praktických a teoretických východísk,
- formulácii záveru a hodnotenia práce.

3. Metodika práce

Pre dosiahnutie vytýčených cieľov bola zvolená metodika, ktorú členíme do týchto častí:

- získavanie relevantných podkladových materiálov k danej problematike,
- štúdium odbornej literatúry,
- štúdium platných právnych noriem, ktoré úzko súvisia s problematikou,
- analýza politiky hospodárskej súťaže Slovenskej republiky,
- analýza, syntéza praktického prípadu a komparácia teoretických východísk k praktickým,
- záver a zhodnotenie výsledkov.

Ťažisko bakalárskej práce tvorí analýza hospodárskej súťaže, vymedzenie pôsobnosti a právomoci Protimonopolného úradu Slovenskej republiky a opis foriem nedovoleného obmedzovania hospodárskej súťaže ako aj koncentrácie. Pri vyhľadávaní relevantných materiálov bola uplatnená metóda primárneho zisťovania, výskumu a selekcie. Neoddeliteľnou časťou bolo aj štúdium dôležitých materiálov, ktoré sú zverejnené na oficiálnej webovej stránke relevantnej inštitúcie. V nasledujúcich fázach boli použité metódy analýzy, syntézy a komparácie a to za účelom spracovania problematiky. Nadmernú pozornosť získala ochrana hospodárskej súťaže. Pre vyhodnotenie činnosti relevantných orgánov, ktoré sú zodpovedné za ochranu hospodárskej súťaže bola nevyhnutná interpretácia a štúdium platných právnych predpisov. Metóda dedukcie a syntézy bola použitá pri formulácii záveru a hodnotení výsledkov.

4. Výsledky práce - formy nedovoleného obmedzovania súťaže a koncentrácia

Hospodárska súťaž patrí medzi základné prvky ekonomického systému. Stále existujú príležitosti a možnosti ako súťaž obmedziť. Tento fakt má zjavný negatívny dopad na spoločnosť. Aby sa takémuto stavu zamedzilo, alebo predišlo, je nutné chrániť hospodársku súťaž pred konaniami a činnosťami, ktoré vedú k obmedzeniu súťaže, alebo ak už k takýmto konaniam a činnostiam došlo, tak ich odhaľovať a trestať. Túto úlohu štát zveril Protimonopolnému úradu SR.

4.1. Dohody obmedzujúce súťaž

Jednou z hlavných foriem obmedzovania hospodárskej súťaže, ktoré upravuje zákon, je uzatváranie dohôd obmedzujúcich súťaž. Tieto dohody obmedzujúce súťaž predstavujú jednu z foriem nedovoleného súťažného správania sa podnikov na trhu. Ide o koordinované správanie sa alebo dohodu medzi dvoma alebo viacerými podnikmi, ktoré majú za cieľ ovplyvniť hospodársku súťaž. Výhody z tohto konania plynú výlučne týmto podnikom. Medzi výhody môžeme uviesť dosahovanie vyšších ziskov alebo ďalšie výhody, ktoré by nezískali za klasických podmienok. Dohody obmedzujúce súťaž sa prejavujú v:

- manipulácii pri tvorbe cien,
- rozdeľovanie trhu a výrobných zdrojov,
- diskriminácii konkurentov a zákazníkov,
- uplatňovaní podmienok, ktoré vecne nesúvisia s tovarom alebo službou,
- obmedzení exportu,
- obmedzení investícií, rozvoja a výroby.

Účastníci týchto dohôd hrubo narušujú prirodzené konkurenčné prostredie, vďaka čomu negatívne pôsobia na ostatné podniky a spotrebiteľov.

V zmysle ustanovenia §4 zákona o ochrane hospodárskej súťaže a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov sa pod dohodou obmedzujúcou súťaž rozumie:

- a) dohoda podnikateľov,
- b) zosúladený postup podnikateľov,
- c) rozhodnutie združenia podnikateľov.

Je dôležité podotknúť, že pri posudzovaní dohody obmedzujúcu súťaž stačí ak takáto dohoda môže mať za následok obmedzovanie súťaže, alebo účastníci dohody majú za cieľ obmedziť súťaž. Pod obmedzením hospodárskej súťaže rozumieme najmä každé obmedzenie akéhokoľvek konania a voľnosti účastníkov trhu, ktorého následkom alebo cieľom môže byť alebo je negatívny vplyv na situáciu na trhu. Z tohto môžeme posúdiť že pri obmedzovaní hospodárskej súťaže stačí jeden z prvkov a to cieľ alebo následok a samotná dohoda musí mať negatívny vplyv, či už skutočný alebo potenciálny. Medzi takéto obmedzenia patria napríklad zníženie konkurenčnej aktivity, vylúčenie niektorých súťažných aktivít alebo skresľovanie konkurenčných podmienok.

Za dohodu podnikateľov sa na účely zákona o ochrane hospodárskej súťaže (ďalej ako „ZOHS“) považuje „každý ústny alebo písomný súhlasný prejav vôle jej účastníkov, ako aj iný súhlasný prejav vôle vyvodený z ich konania.“

Zosúladený postup podnikateľov je koordinácia správania podnikateľov, ktorá určitým spôsobom nenapĺňa znaky dohody podnikateľov, t. j. nebola uzatvorená formou zmluvy alebo dohodu, ktorú nemožno označiť ako prirodzené nasledovanie správania iného podnikateľa. Zosúladený postup podnikateľov nastáva v dôsledku kolúzie, čiže výmenou informácií o budúcom konaní podnikateľov. Priamy a nepriamy kontakt subjektov na trhu, ktorého následkom alebo cieľom je ovplyvniť konanie potenciálneho alebo súčasného konkurenta, ako aj odhalenie budúceho správania sa na trhu je v rozpore so slobodným ekonomickým rozhodovaním.

Rozhodnutie združenia podnikateľov rozumieme ako právny akt orgánu združenia a odporúčania orgánu združenia. V tomto ustanovení zákon uvádza, že pod pojmom rozhodnutie združenia podnikateľov sa nevnímajú len právne akty združenia ale aj rôzne iné interné predpisy ako sú napríklad honorárové poriadky, etické kódexy, a ďalšie interné smernice v prípade profesijných komôr. Združenie podnikateľov môže okrem prijímania formálnych predpisov vyvíjať množstvo rozličných aktivít a prijímať rozhodnutia iným spôsobom, avšak tieto rozhodnutia majú takisto vplyv na konanie členov združenia a môžu mať za následok alebo cieľ koordináciu správania. Zákon preto umožňuje postihovať aj iné

výstupy združenia podnikateľov. Preto „pod rozhodnutím združenia podnikateľov z pohľadu súťažného práva treba vnímať také situácie, kde združenie koordinuje také aktivity svojich členov, ktoré by inak boli vykonávané samostatne a nezávisle jednotlivými podnikateľmi a podliehali by konkurenčnému tlaku. Konanie združenia má v podstate rovnaký efekt ako dohoda jednotlivých jeho členov o spoločnom postupe.“

Podľa §4 ods. 4 ZOHS, sú najmä zakázané dohody obmedzujúce súťaž, ktoré:

- a) nepriamo alebo priamo určujú cenu tovaru alebo iné obchodné podmienky,
- b) kontrolujú alebo obmedzujú odbyt, výrobu, technický rozvoj a investície,
- c) rozdeľujú zásobovanie alebo trhy,
- d) zaväzujú účastníkov dohody, že voči určitým podnikateľom budú pri rovnakom plnení uplatňovať rozdielne podmienky, ktorými môžu byť títo podnikatelia znevýhodňovaní v hospodárskej súťaži,
- e) podmieňujú uzatváranie zmlúv tak, aby zmluvné strany prijali iné záväzky, ktoré povahovo vecne nesúvisia s predmetom týchto zmlúv, alebo
- f) koordinujú podnikateľov v procese verejného obstarávania skrz koluzívne správanie,

Takýto exemplifikatívny výpočet zakázaných dohôd je v súlade s článkom 101 Zmluvy o fungovaní Európskej únie. Ak dôvod zákazu sa vzťahuje len na časť rozhodnutia združenia alebo dohody, je zakázaná výlučne táto časť, pokiaľ je možné ju oddeliť od ostatného obsahu.

ZOHS neurčuje len tie dohody, ktoré sú v rozpore so zákonom, ale definuje aj predpoklady, po ktorých splnení je dohoda zo zákazu vyňatá. Pre tieto dohody musí platiť, že ich pozitívne dôsledky sú vyššie ako ich negatívny vplyv vo vzťahu k súťaži alebo ich vplyv na trh je zanedbateľný. Predovšetkým ide hlavne o vertikálne dohody, no môžeme priradiť aj niektoré typy horizontálnych dohôd, ako sú napríklad dohody o výskume a vývoji alebo dohody o špecializácii. Tieto dohody medzi podnikateľmi prispievajú k efektívnosti, zlepšujú postavenie spotrebiteľov a zefektívňujú alokáciu zdrojov.

Výnimky zo zákazu dohôd obmedzujúcich súťaž sa uplatňujú:

- 1. Ako výnimka vyplývajúca „ex lege“.
- 2. Podľa pravidla „de minimis“.
- 3. Ako skupinová výnimka.

1. Ak dohoda medzi podnikateľmi spĺňa kritéria, ktoré vymedzuje ZOHS, tak ustanovenia o zákaze sa neuplatnia (§ 4 ods. 5). Podnikateľ si vyhodnocuje sám skutočnosť, či sa naňho vzťahuje výnimka. Zákaz sa nevzťahuje na dohodu obmedzujúcu súťaž, ktorá súčasne:
 - a) prispieva k zlepšeniu distribúcie tovaru alebo výroby alebo k podpore technického alebo hospodárskeho rozvoja, pričom poskytuje spotrebiteľom značnú časť prospechu, ktorý z toho vyplýva,
 - b) neukladá účastníkom dohody také obmedzenia, ktoré nie sú kľúčové na dosiahnutie cieľa podľa bodu a), alebo
 - c) neumožňuje účastníkom dohody eliminovať súťaž vo vzťahu k podstatnej časti dotknutého tovaru na trhu.
2. Zo všeobecného zákazu sú vyňaté dohody na ktoré sa uplatňuje pravidlo „de minimis“ v súlade s § 4 ods. 2. Dohodou obmedzujúcou súťaž nie je zosúladený postup podnikateľov, dohoda medzi podnikateľmi ani rozhodnutie združenia podnikateľov, ak ich efekt na súťaž je zanedbateľný. Dohoda má zanedbateľný účinok ak trhové podiely podnikateľov, ktorí dohodu uzavreli, neprekračujú prahové hodnoty, ktoré ustanovuje úrad všeobecne záväzným právnym predpisom. Zanedbateľný účinok nemá žiadna dohoda medzi podnikateľmi, rozhodnutie združenia podnikateľov ani zosúladený postup podnikateľov, ak ich zámerom je obmedzovanie súťaže.
3. Skupinové výnimky zahŕňajú dohody, ktorými nemožno ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi EÚ, ak ich cieľom alebo následkom je obmedzovanie súťaže na domacom trhu a zároveň spĺňajú podmienky podľa osobitných predpisov na vyňatie zo zákazu. Tieto osobitné predpisy môžeme charakterizovať ako nariadenia Európskej komisie, ktorá vydáva nariadenia pre špecifické sektory a kategórie dohôd. Tieto nariadenia sú v princípe všeobecné záväzné vo všetkých častiach. Medzi takéto kategórie patria napríklad dohody:
 - o transfere technológii;
 - o výskume a vývoji;
 - v oblasti námornej prepravy;
 - o špecializácii;
 - v oblasti poisťovníctva.

V ZOHS sa nerozlišuje, či ide o dohody obmedzujúce súťaž, ktoré majú vertikálny charakter, alebo sú to dohody ktoré majú horizontálny charakter. Posudzujú sa identicky. Takéto delenie je zaužívané v ekonomicko-právnej teórii.

Horizontálne dohody prebiehajú medzi podnikmi na rovnakej výrobnej úrovni. Horizontálne dohody sú v rozpore s princípmi hospodárskej súťaže a naplňajú prvky kartelu. Medzi kartelové dohody patria dohody o obmedzení odbytu, fixovaní cien, tajné dohody pri verejnej zákazke, o blokovani ďalších súťažiteľov, dohoda o rozdelení trhu alebo zákazníkov, dohoda o obmedzení dodávok alebo o špecializácii pri výrobe výrobkov. Cenové kartely, resp. dohoda o stanovení cien patria medzi najpopulárnejšie. Segmentačné kartely, ktoré rozdeľujú trh sa v primitívnej forme môžu deliť podľa územného členenia a v zložitejších formách už ide o rozdelenie si zákazníkov, pričom sa podniky tvária, že udržiujú konkurenciu. Bid-riging, alebo tajná dohoda uchádzačov pri verejnej zákazke je veľmi závažná dohoda, ktorá patrí medzi ťažké kartelové dohody.

Ako vertikálne dohody označujeme dohody medzi podnikateľmi, ktoré pôsobia na rôznych úrovniach trhu. Hlavným znakom takejto dohody je, že obmedzuje rozhodovanie a konanie vertikálne podriadených hospodárskych subjektov. Nariadenie Komisie Európskej únie č. 330/2010 XXX definuje vertikálnu dohodu. Je to zosúladený postup podnikateľov alebo dohoda medzi súťažiteľmi, ktorí pôsobia na rôznych úrovniach výrobného i distribučného reťazca. V praxi sa vyskytujú v podobe cenovej dohody, kde si podnikatelia stanovujú ceny za ktoré môžu kupovať, resp. predávať. Ak jedna zo strán výrazne disponuje trhovou silou, tak takéto dohody majú často negatívny účinok a deformujú hospodársku súťaž. Medzi necenové vertikálne dohody patria dohody o územnom obmedzení, kde sa odberateľ zaviazá, že tovar bude ponúkaný výlučne v rámci daného územia, dohody o nákupe jednej značky, kde sa odberateľ prisľúbi nekupovať identický výrobok inej značky a dohody o exkluzivite predaja, pričom sa dodávateľ zaviazá predávať svoj tovar len určeným distribútorom.

4.2. Zneužívanie dominantného postavenia

Potreba kontroly podnikateľov s výraznou trhovou silou patrí medzi jedny z dôležitých aktivít Protimonopolného úradu pri bránení zneužívania dominantného postavenia. Ak podnik získa neoprávnený prospech, tzv. monopolnú rentu, ktorú by nemal možnosť získať

za predpokladu, že by jeho konanie bolo v súlade s platnou právnou úpravou Slovenskej republiky, tak sa jedná o nekalosúťažné konanie. Existuje mnoho foriem správania sa dominantných subjektov na trhu. Podnik sa na trhu môže správať tak, aby konkurenti na trhu museli opustiť trh, alebo môže vytvárať rôzne bariéry, ktoré zamedzujú potenciálnej konkurencie vstúpiť na relevantný trh.

Samotné dominantné postavenie nie je zakázané, lebo uplatňovanie trhovej sily je bežné, no zneužívanie dominantného postavenia patrí medzi formy nedovoleného obmedzovania súťaže. Pri zneužití dominancie je potrebná súvislosť medzi uplatnením ekonomickej moci a protisúťažným konaním. Podnik s dominantným postavením je obzvlášť zodpovedný za svoje správanie a nenarušovanie fungujúcej hospodárskej súťaže.

Definícia dominantného postavenia je upravená ZOHS takto: „Dominantné postavenie na relevantnom trhu má podnikateľ alebo niekoľko podnikateľov, ktorí nie sú vystavení podstatnej súťaži a ktorí sa vzhľadom na svoju ekonomickú silu môžu správať nezávisle.“ INDEX. Z vyššie uvedenej definície vypláva že je nevyhnutné sa zamerať na aspekty ako moc konať nezávisle, moc zabrániť súťaži na relevantnom trhu a ekonomická sila subjektu na relevantnom trhu.

Ak podnik má schopnosť ovplyvňovať podmienky na trhu, ako sú napríklad cena, inovácie a objem výstupu a správa sa nezávisle od svojej konkurencii, tak takýto podnik sa vo všeobecne považuje za dominantný. Takýto podnik ma moc poškodiť súťaž a súčasne spotrebiteľov. Preto je primárnym cieľom, aby trh riadne fungoval a aby spotrebiteľ mal čo najvyšší prospech z produktivity a efektívnosti účinnej hospodárskej súťaže. Postup pri preukazovaní zneužitia dominantného postavenia sa začne vymedzením relevantného trhu, následne identifikovaním bariér vstupu na relevantný trh, preskúmaním konkurencie a jej štruktúry, a tiež preskúmaním dopytu a jeho štruktúry. Ak je preukázané, že podnik zneužíval dominantné postavenie, tak je mu uložená pokuta.

Medzi najčastejšie vyskytujúce sa spôsoby zneužívania dominantného postavenia patrí podľa § 8 ods. 2 ZOHS najmä:

- nepriame alebo priame vynucovanie neprimeraných obchodných podmienok a neprimeraných cien,
- na úkor užívateľov obmedzovať odbyt, výrobu, alebo technický vývoj tovaru,
- uplatnenie rozdielných podmienok pri porovnateľnom alebo identickom plnení voči podnikateľom,

- pri uzatváraní zmlúv viazať zmluvu s inou podmienkou, ktorá vecne a povahovo nesúvisí s predmetom zmluvy,
- zneužívanie ekonomickej sily na relevantnom trhu.

Uvedené praktiky sú len demonštratívne znázornené, pretože reálne nie je možné uviesť všetky praktiky v zákone. Preto podnikateľ môže byť postihovaný aj za iné spôsoby zneužívania dominantného postavenia, ktoré zákon priamo neuvádza. Týmto spôsobom sa zabezpečí dynamickosť a pružnosť reagovať na vecné zmeny a stále sa vyvíjajúci trh. Ak podnikateľ zneužije dominantné postavenie iným spôsobom a ohrozí verejný záujem, ktorý je ochrániť hospodársku súťaž, tak sa posudzuje takýto akt na základe klauzuly: „zneužitie dominantného postavenia na relevantnom trhu je zakázané“.

Hlavnou myšlienkou zákonodarcu pri kreovaní práva hospodárskej súťaže o ochrane trhu pred zneužívaním dominantného postavenia je, aby podnikatelia nevylučovali konkurenciu z trhu inými spôsobmi ako na základe hospodárskej súťaže. To znamená že ak podnik nebude schopný vytvárať pre spotrebiteľa uspokojujúcu ponuku, tak bude z trhu automaticky nútený odísť.

V praxi sa môžeme stretnúť s mnohými spôsobmi ako zneužiť dominantné postavenie. Ale v teórii všetky tieto spôsoby sa dajú zúžiť do dvoch základných foriem zneužívania dominantného postavenia. A to na základe vylučovacej alebo vykorisťovateľskej praktiky.

Vylučovacie praktiky sú namierené priamo voči podnikom, ktoré konkurujú. Porušovatelia obmedzujú hospodársku súťaž s cieľom umelo udržať alebo zlepšiť svoje postavenie na trhu. Výsledky konania porušovateľa sa odzrkadľujú zväčša na nákladoch konkurenta, cenách výrobkov, alebo množstve, ktoré je schopný predávať a vyrábať. Vplyv na konkrétne faktory vedie k zníženiu zisku u dotknutej konkurencie. V neposlednom rade majú tieto praktiky aj dosah na spotrebiteľov a to vo forme vyšších cien alebo obmedzeného výberu, inovácií a kvality. Vylučovacie praktiky sa prejavia až postupom času, pretože tieto praktiky sa dotýkajú prv konkurentov. Pri uplatňovaní predátorských cien sa môžu spotrebiteľia vyskytnúť dokonca vo výhode.

Vykorisťovateľské praktiky sa prejavia v čo najkratšom čase vo forme priamo vyberanej renty, ktorú by firma za klasických okolností nemohla získať. Dominantná firma zneužíva svoje postavenia tak, že ostatné podniky a spotrebiteľia sú od nej kvázi „závislí“.

Obrázok 3 Formy zneužívania dominantného postavenia

Zdroj: Hlaváčiková, 2013 doplnené o vlastné spracovanie

Vymedzenie a riadne definovanie zneužitia dominantného postavenia je kľúčové aj pri posudzovaní koncentrácií.

4.3. Koncentrácie

Koncentráciou sa podniky spájajú do väčších hospodárskych jednotiek. Pod koncentráciou môžeme rozumieť splynutie, zlúčenie, akvizíciu alebo aj vytvorenie spoločného podniku. V dôsledku koncentrácie podnik získa na trhu lepšie postavenie a zvýši sa jeho trhový podiel. Koncentrácia umožňuje podniku rásť externe a zvyšovať svoju efektívnosť v mnohých oblastiach a tým pádom prináša aj väčší úžitok pre spotrebiteľov a to z vyššej kvality tovarov za primeranejšie ceny. V dôsledku koncentrácie podniky menia štruktúru trhu a podmienky pre konkurenciu. Posilňovanie svojho postavenia môže viesť k zmene správania sa ku konkurencii a k spotrebiteľom. Pre zabezpečenie ochrany hospodárskej súťaže koncentrujúce sa subjekty podliehajú kontrole príslušnými inštitúciami v jednotlivých krajinách Európskej únie.

Pod pojmom fúzia chápeme splynutie alebo zlúčenie dvoch alebo viacerých podnikov. Pri splynutí sa zo zanikajúcich spoločností stáva nová spoločnosť a pri zlúčení nastáva zánik spoločnosti bez likvidácie a celý majetok spoločnosti prechádza na už existujúcu nástupnícku spoločnosť.

Prostredníctvom akvizícií sa podnik koncentruje a prevzatie spoločnosti nastáva na základe kúpy a predaja. Na rozdiel od fúzií, ktoré sú zväčša založené na dobrovoľnej spolupráci, akvizície môžu mať charakter nepriateľského prevzatia. Po uskutočnení akvizície podniky ďalej pokračujú vo svojej činnosti a pri akvizícii nedochádza k formálnym zánikom spoločnosti.

Akvizície a fúzie majú rôzne formy a podľa odvetví, ktorých sa koncentrácia dotýka sa delia na:

- horizontálne koncentrácie, pri ktorých príslušná inštitúcia posudzuje vzťahy medzi potenciálnymi alebo skutočnými konkurentmi na rovnakom trhu
- nehorizontálne koncentrácie:
 - o vertikálne koncentrácie, ktoré sa týkajú podnikov na rôznych úrovniach výrobného procesu. Skúmajú a posudzujú sa vzťahy medzi distribútormi, dodávateľmi a odberateľmi;
 - o konglomerátne fúzie prebiehajú pri spoločnostiach, ktoré sú aktívne na prepojených trhoch ako napr. subdodávateľ komplementárnych výrobkov.

Charakteristická črta koncentrácie je, že proces spájania sa predstavuje trvalú zmenu. Za koncentráciu považujeme aj vytvorenie spoločného podniku, ktorý je kontrolovaný dvoma alebo viacerými spoločnosťami, pričom tento podnik vykonáva všetky samostatné ekonomické funkcie. ZOHS rozlišuje spoločný podnik od spoločnej kontroly podniku alebo jeho časti.

Koncentrácia spoločnosti sa primárne uskutočňuje za účelom posilnenia postavenia na trhu vytvorením väčšej ekonomickej jednotky. Samozrejme, že podniky sledujú aj ciele, ktoré sa koncentráciou môžu dosiahnuť. Motívy ktoré poháňajú spoločnosti sa koncentrovať môžu byť napr. rozšírenie ponúkaného sortimentu, vývoj výrobkov, diverzifikácia rizika, finančné motívy ako zlepšenie platobnej schopnosti, prienik na iné trhy, získanie know-how a v neposlednom rade úspory z rozsahu.

Povinnosť oznámiť úradu plánovanú koncentráciu majú všetci účastníci, ktorý sa koncentrujú a dosahujú spoločný celkový obrat stanovený príslušnou normou (§ 10, ZOHS). Ak podnikatelia neoznámia spájanie sa v súlade so ZOHS, tak Protimonopolný úrad SR má oprávnenie uložiť pokutu až do výšky 10 % z celkového obratu.

Kontrola koncentrácie je dvoj fázová. V prvej fáze sa zisťuje, či koncentráciou sa vytvorí alebo posilní dominantné postavenie. V druhej fáze sa vytvára bilancia výhod a nevýhod koncentrácie v rámci celého hospodárstva. Na základe získaných informácií Protimonopolný úrad SR posudzuje a vydáva rozhodnutie. Ak Protimonopolný úrad SR dospeje k stanovisku že ide o zlučiteľnú koncentráciu, tak vydá súhlasne rozhodnutie. Takáto koncentrácia je podľa § 12 ZOHS, koncentrácia, ktorá značne nenaruší účinnú súťaž na relevantnom trhu. Ak by posudzované spájanie sa vyvolávalo obavy, tak úrad má oprávnenie vydať rozhodnutie spojené so stanovenými podmienkami alebo povinnosťami, ktoré vedú k eliminácii obáv. Na zrýchlenie posudzovania a zefektívnenie verejnej správy sa prijala novela ZOHS s účinnosťou od 1. januára 2012, ktorá umožňuje úradu využiť inštitút zjednodušeného odôvodnenia a to v prípade ak neexistujú obavy z koncentrácie a úrad nepotrebuje hlbšiu analýzu prípadu. Na druhej strane, ak by úrad dospel k stanovisku, že koncentrácia značne narušuje účinnú súťaž na relevantnom trhu, tak vydá rozhodnutie, ktorým koncentráciu zakáže. Takúto koncentráciu nazývame nezlučiteľná.

V zásade koncentrácie prinášajú pozitívne výsledky, ale v určitých prípadoch vyvolávajú zmeny štruktúry trhov, ktoré obmedzujú spotrebiteľov a konkurenciu na trhu. Preto významné koncentrácie podliehajú kontrole. Úlohou Protimonopolného úradu SR je posúdiť či konkrétna koncentrácia má pozitívny alebo negatívny efekt a či znižuje efektívnosť hospodárskej súťaže na relevantnom trhu. Je vo verejnom záujme aby sa uskutočňovala kontrola koncentrácií, keďže je vo verejnom záujme aj samotná ochrana hospodárskej súťaže. Koncentráciou môže vzniknúť neprimeraná trhovú silu, pričom spotrebiteľia a konkurencia sú negatívne ovplyvnení.

5. Diskusia - praktická časť

5.1. Koncentrácia STD SLOVAKIA s.r.o. a DONIVO MKD s.r.o.

Účastník správneho konania ktorý oznamoval koncentráciu bola spoločnosť STD SLOVAKIA s.r.o., Mlynská 1346, 093 01 Vranov nad Topľou (ďalej ako „STD“). Účastník ktorí neoznamoval koncentráciu bola spoločnosť DONIVO MKD s.r.o., Zvolenská cesta 165, 974 05 Banská Bystrica (ďalej ako „Donivo“ alebo ako „Nadobúdaná spoločnosť“)

Číslo správneho konania: 0001/OK/2008

Oznámenie hodnotilo koncentráciu, ktorá spočívala v získaní priamej a výlučnej kontroly spoločnosti STD SLOVAKIA s.r.o., Slovenská Republika nad spoločnosťou MKD DONIVO s.r.o., Slovenská Republika. Po transakcii STD by priamo vlastnilo 100% obchodného podielu v spoločnosti Donivo, ktorý zodpovedá 100% všetkých hlasovacích a ekonomických práv v spoločnosti. STD by vykonávala výlučnú kontrolu v spoločnosti DONIVO. Účastníci koncentrácie STD a Donivo pôsobili na rovnakom tovarovom relevantnom trhu, ktorým bolo poskytovanie nákladných prepravných služieb.

Žiadnym ďalším orgánom hospodárskej súťaže iných štátov nebola oznamovaná koncentrácia. Pre posúdenie koncentrácie bolo nutné aj posudzovať celosvetový celkový obrat účastníkov koncentrácie.

Dôvody zamýšľanej koncentrácie boli najmä spojenie manažérskych tímov, ktoré mali komplementárne skúsenosti, sústredenie know-how a efektívnejšie poskytovanie služieb, postupný prienik na nové trhy a vytvorenie ponuky nových služieb. Po vyhodnotení a vyčíslení účinkov koncentrácie sa dospelo k jasnému stanovisku. Koncentráciou by sa:

- zvýšili úspory z rozsahu, napr. zníženie ceny nafty a prepravných vozidiel pri vyššom odbere,
- zlepšil vzťah medzi cenou a kvalitou skrz optimalizáciu procesov, ktoré sa zefektívnili cez nadobudnutý know-how,
- posilnila konkurenčná schopnosť, ako aj rozšírenie ponúkaného sortimentu (vo všeobecnosti platí, čím väčšia spoločnosť, tým sa ľahšie získava veľký tender),
- realizovali inovácie,

- zlepšil stav zamestnanosti na relevantnom trhu,
- vytvorili nové investičné zámery,
- zlepšila platobná schopnosť
- diverzifikovali riziká prechodom na nové trhy,
- zvýšila efektívnosť.

STD a Nadobúdaná spoločnosť cítili výrazný konkurenčný tlak a neustále rastúce náklady v nákladnej doprave. Koncentráciou sa mala objasniť perspektíva ďalšieho rastu. Existovala ambícia oboch spoločností naplno využívať ponúkané možnosti a na tento účel presadzovať expanzívne stratégie. Rozšírením kapacít, prienikom na nové trhy, prístupom k novým technológiám a kvalifikovaným pracovníkom by sa zlepšila ich pozícia na trhu.

Druhým hlavným faktorom koncentrácie bola ponuka lepších služieb zákazníkom, keďže väčšia flotila je lepšou zárukou obchodných vzťahov, najmä s ohľadom na rýchlosť, kvalitu a flexibilitu poskytovaných služieb. Zároveň sa STD a Nadobúdaná spoločnosť mohli začať zameriavať na poskytovanie zasielateľských a logistických služieb ktoré boli do toho času poskytované v minimálnom rozsahu. STD a Nadobúdaná spoločnosť plánovali vybudovať tréningové centrá pre zamestnancov, keďže kvalitných školení bolo nedostatok. Kvalitnejšia práca vodičov, špeditérov a iných zamestnancov podniku bola kľúčová k vytvoreniu spoločnej budúcnosti a rastu oboch firiem.

Návratnosť tejto investície bola predpokladaná v horizonte 5 až 7 rokov, po integrácii oboch spoločností a rozvoji podnikania.

V záujme zvýšenia efektívnosti konania účastníci predložili správy, prehľady, analýzy, štúdie, a iné vypracované dokumenty na analyzovanie a zhodnotenie koncentrácie, najmä s dôrazom na:

- súťažné podmienky,
- podiely na trhu, ktoré boli odhadované podiely a taktiež zdroj informácií,
- rozpis existujúcich a potenciálnych konkurentov,
- význam pre súťaž alebo trhové súvislosti.

Problém nastal **v prvej etape** posudzovania oznámenia, ktorá spočívala v správnom určení účastníkov konania. Spoločnosť STD uvádzala účastníka koncentrácie spoločnosť STD, keďže jej väčšinový vlastník CELT nefinancoval transakciu. Svoje označenie účastníka koncentrácie opierali o ustanovenie z úradom vydaného usmernenia XXX, ktorý

označoval účastníkov koncentrácie. V časti 3.2.1 bod 14 a 15 usmernenia sa uvádza, že v jedinečných prípadoch, ak nadobúdateľ obchodného podielu nie je zainteresovaný na koncentrácii priamo, ale je iba akýmsi prostriedkom na získanie výlučnej kontroly iným podnikateľom, tak na strane nadobúdateľa kontroly bude stáť podnikateľ, ktorý realizoval túto transakciu. Nadobúdateľ obchodného podielu v tomto prípade nie je účastníkom koncentrácie. K takýmto prípadom dochádza ak nadobudnutie obchodného podielu nie je financované nadobúdateľom, ale iným podnikateľom.

Mali za to, že ohlásená koncentrácia nemala byť subsumovaná pod takúto situáciu, keďže spoločnosť STD SLOVAKIA nie je prázdnu spoločnosťou, resp. prostriedkom na získanie nepriamej výlučnej kontroly iným podnikateľom. Bol to subjekt s dlhoročnou tradíciou na trhu z väčšej časti vlastnený spoločnosťou CELT ako dôsledok investorskej akvizície a nie účelovo založený subjekt so zámerom získať nepriamu výlučnú kontrolu nad spoločnosťou DONIVO.

Uvedené označenie účastníka taktiež opierali o skutočnosť, že kúpna cena za nadobudnutie kontroly spoločnosťou STD SLOVAKIA nad spoločnosťou DONIVO bola financovaná v závislosti od dostupných vlastných zdrojov alebo prostredníctvom úverového vzťahu, ktoré účastníkom na strane dlžníka bola spoločnosť STD SLOVAKIA a na strane veriteľa banková inštitúcia.

Pri vymedzení, ktorý podnikateľský subjekt je účastníkom koncentrácie sa Protimonopolný úrad SR priklonil k ustanoveniu § 9 ods. 1 ZOHS, podľa ktorého koncentrácia ako proces ekonomického spájania podnikateľov je:

- a) splynutie alebo zlúčenie dvoch alebo viacerých samostatných podnikateľov,
- b) získanie nepriamej alebo priamej kontroly jedným podnikateľom alebo viacerými podnikateľmi nad nadobúdaným podnikom alebo nad jeho časťou.

Významným faktorom pri určovaní účastníkov tohto prípadu bola samostatnosť v rozhodovaní jednotlivých spoločností v rámci skupiny pri prijímaní strategických rozhodnutí, pričom pod strategickými rozhodnutia sa rozumie schopnosť prijímať rozhodnutia rozpočtovej, výrobnnej, marketingovej povahy, rozhodnutia o voľbe a členov predstavenstva a dozornej rady a rozhodnutia o obchodnom plané. Kontrolou nad podnikom podľa § 9 ods. 4 ZOHS sa rozumie možnosť vykonávať rozhodujúci vplyv na činnosť podnikateľa a to hlavne skrz vlastnícke práva alebo iné práva k podniku alebo jeho časti.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sa malo za to, že zodpovednosť za bežnú prevádzkovú činnosť spoločnosti DONIVO bude zodpovedať spoločnosť STD, ale tak ako v spoločnosti STD, tak aj v spoločnosti DONIVO, rozhodnutia strategickej povahy bude vykonávať spoločnosť CELT. Uvedené taktiež vyplývalo z organizačnej štruktúry ekonomickej skupiny POLISH ENTERPRISE INVESTORS VI GP, LTD so sídlom, George Town, Kajmanské ostrovy, ktorá založila spoločnosť CELT. Spoločnosť CELT predložila úradu v správnom konaní SK 0082/OK/2008 list, z ktorého vyplýva, že PEF VI vykonáva riadenie celej skupiny na úrovni a prostredníctvom dcérskych spoločností, medzi ktoré patrí aj CELT a ktoré až následne prenášajú časti rozhodovacích právomocí na nimi riadené spoločnosti na nižšom stupni organizačnej hierarchie PEF VI.

V súvislosti s uvedenými skutočnosťami úrad označil účastníka koncentrácia spoločnosť CELT – Central European Logistics & transport S.à r.l., spoločnosť s ručením obmedzeným, založená podľa práva Luxemburského veľkoveľkuvodstva. Predmetom činnosti spoločnosti CELT sú všetky operácie v nepriamom alebo priamom vzťahu s nadobúdaním účasti v iných spoločnostiach v akejkoľvek forme, správa, kontrola a rozvoj podielov prostredníctvom použitia vlastných zdrojov.

V druhej etape sa úrad zamerával na riadne vymedzenie relevantných trhov a tovarovo relevantných trhov. Časový a priestorový súbeh dopytu a ponuky výrobkov, služieb, prác a výkonov, ktoré sú na uspokojenie potrieb z hľadiska užívateľa zastupiteľné alebo zhodné sa označujeme ako relevantný trh. Tovarovo relevantný trh obsahuje zastupiteľné alebo zhodné tovary, ktoré sú schopné uspokojiť potrebu užívateľov. Za tovar sa na účely zákona považujú služby, výrobky práca a výkony. Posúdenie relevantných trhov z tovarového hľadiska, na ktorých sa prejavujú účinky tejto koncentrácie, úrad vychádzal z hlavných aktivít, resp. činností, ktoré boli vykonávané účastníkmi koncentrácie a taktiež s nimi prepojení podnikatelia.

Hlavný predmet činnosti podnikateľa STD SLOVAKIA a rovnako ako podnikateľa Donivo predstavujú služby cestnej nákladnej dopravy a teda pôsobia na rovnakom tovarovom relevantnom trhu. Úrad na základe týchto skutočností označil predmetnú koncentráciu za horizontálnu.

Služby cestnej nákladnej dopravy predstavujú najmä prepravu zásielok, realizovaných prostredníctvom nákladnej dopravy. Poskytovatelia služieb vykonávajú svoju činnosť na základe udeleného prepravného oprávnenia príslušným orgánom a na základe zmlúv

s odberateľmi služieb. Získanie objednávok prebieha prostredníctvom tendrov, ktoré sú zadávatel'mi organizované.

Veľkosť trhu služieb cestnej dopravy bol určený úradom a na základe určených údajov trhový podiel podnikateľa STD SLOVAKIA predstavoval 0,62%. Trh služieb cestnej nákladnej dopravy sa vyznačuje prítomnosťou veľkého počtu súťažiteľov a vysokou rozptýlenosťou. Z prepočtov, ktoré úrad vykonal na základe údajov vyplýva, že ani jeden z účastníkov správneho konania, ktorý podnikali na vymedzenom trhu, nepresahujú úroveň 5% podielu a taktiež na tomto trhu neexistujú vyznanejšie právne, technické a regulačné bariéry vstupu.

V zmysle skutočností že spoločnosti obchodovali na rozsiahlom Európskom trhu, kde nebolo možné ovplyvniť ceny, neboli dôvody obávať sa prejavu negatívnych účinkov zamýšľanej koncentrácie. Najväčšia spoločnosť obchodujúca na Európskom trhu mala menej ako 2% trhu. Zamýšľaná koncentrácia nevytvárala prekážky efektívnej súťaže, nakoľko podiel obidvoch spoločností na trhu nebol natoľko významný, že by mohlo dôjsť k vytvoreniu prekážok efektívnej súťaže.

Úrad považoval relevantný trh za rozptýlený a vysoko konkurenčný. Po vyhodnotení všetkých získaných podkladov a informácií dospel Protimonopolný úrad k záveru, že posudzovaná koncentrácia nenaruší účinnú súťaž na relevantnom trhu, a to najmä v dôsledku vytvorenia alebo posilnenia dominantného postavenia.

Po desiatich rokoch od koncentrácie je STD DONIVO a.s. dodnes slovenský líder na trhu v oblasti domácej a medzinárodnej cestnej prepravy. Vďaka najväčšiemu vozovému parku na Slovensku sa spoločnosť nemusí, tak ako v minulosti, spoliehať na objednávky od zahraničných špedičných a logistických firiem, ale je v priamom kontakte s koncovými zákazníkmi. Svojím zákazníkom, t. j. odberateľom je schopná zaistiť efektívne, spoľahlivé a komplexné služby.

Ich efektívne optimalizované procesy v riadení podniku a kvalitná pracovná sila prinášajú úžitok nie len pre obchodnú spoločnosť, ale aj pre spotrebiteľov. Ich kvalita a primerané ceny znižujú náklady ich odberateľom a následne umožnia odberateľom znížiť ich cenu pre spotrebiteľov.

Záver

V úvode práce sme si vytýčili cieľ poukázať na prínosy protimonopolného regulovania a porovnanie teoretických východísk s praktickými vo vybranom odvetví hospodárstva.

V prvej kapitole sme najskôr analyzovali hospodársku súťaž ako takú, poukázali na rôzne formy nedokonalkej konkurencie ako aj konkretizovali príčiny vzniku. Neskôr sme priblížili protimonopolnú politiku štátu, ochranu hospodárskej súťaže a zhodnotili postavenie a úlohy inštitúcií určených na ochranu hospodárskej súťaže.

V kapitole „Výsledky práce - formy nedovoleného obmedzovania súťaže a koncentrácia“ sme sa zamerali na analýzu foriem nedovoleného obmedzovania hospodárskej súťaže a podrobnejšie priblížili koncentráciu ako jednu z možných foriem obmedzovania hospodárskej súťaže.

Praktická časť analyzuje správne konanie koncentrujúcich sa spoločností pred ústredným orgánom štátnej správy a to pred Protimonopolným úradom Slovenskej republiky. V tejto časti bolo cieľom poukázať na praktické znázornenie teoretických znalostí, ako napr. uvedenie motívov spoločnosti koncentrovať sa a taktiež, znázorniť aký význam má správne konanie pred Protimonopolným úradom pre spoločnosť a ekonomiku. V predmetnom prípade bolo chybné označenie strán a Protimonopolný úrad preukázal svojou kompetentnosťou a správne určil účastníkov konania. Správne určenie účastníkov konania môže mať za následok úplne iný verdikt individuálno-správneho aktu.

Slovenské podnikateľské prostredie sa vyznačuje mnohými čestnými subjektmi, ktoré reguluje účinná hospodárska súťaž. Títo podnikatelia obohacujú spoločnosť a podieľajú sa na zlepšení ekonomickej situácie v Slovenskej republike. Pre prosperujúcu krajinu sú potrební prosperujúci jednotlivci a taktiež chápanie človeka v kladnom slova zmysle ako egoistu (Lisý, 2003), ktorý sleduje svoje vlastné záujmy. Z dosahovania vlastných záujmov totižto prosperuje celá spoločnosť ak hospodárska súťaž je efektívna a fungujúca.

Samozrejme, že napriek všetkému sa nájdu podnikatelia, ktorí zámerne zneužívajú svoje postavenie na trhu za účelom osobného obohatenia. Úlohou štátu je skrz jeho nástroje chrániť hospodársku súťaž pred jednotlivcami, ktorí deformujú trh svojím nepriaznivým konaním a umožniť čestným jednotlivcom slobodne podnikáť a podieľať sa na hospodárskej súťaži.

Protimonopolný úrad Slovenskej republiky vykonáva svoju prácu nadštandardne a svojou prácou umožňuje Slovenskej republike prosperovať. Eliminuje z trhu nepriaznivé vplyvy. V prípade spoločnosti STD DONIVO s. r. o. si dal záležať na riadne označenie účastníka koncentrácie. V prípade spoločnosti STD DONIVO s. r. o. riadne označenie strán nemalo praktický veľký význam, pretože úrad považoval relevantný trh za rozptýlený a vysoko konkurenčný, ale ak by svojou nekompetentnosťou opomenul takúto podstatnú časť v inom prípade ako v tomto, tak by to mohlo mať veľmi nepriaznivé vplyvy pre hospodársku súťaž.

Zoznam použitej literatúry

HLAVÁČIKOVÁ, Jana, 2013. *Protimonopolná politika*. Bratislava: EKONÓM. ISBN 978-80-225-3744-5.

LISÝ, Ján, 2003. *Dejiny ekonomických teórií*. Bratislava: Iura Edition spol s r.o. ISBN 978-80-8078-712-7.

LISÝ, Ján, 2011. *Ekonomia*. Bratislava: Iura Edution. ISBN 978-80-8078-406-5.

PROTIMONOPOLNÝ ÚRAD, 2014. *Predseda úradu* [online] [cit. 22. február 2018]. Dostupné na: <http://www.antimon.gov.sk/-15-17-predseda-uradu/>

PROTIMONOPOLNÝ ÚRAD, 2016. *Rada úradu* [online] [cit. 20. február 2018]. Dostupné na: <http://www.antimon.gov.sk/rada-uradu/>

PROTIMONOPOLNÝ ÚRAD, 2018. *Organizačná štruktúra* [online] [cit. 20. marec 2018]. Dostupné na: www.antimon.gov.sk/organizacna-struktura/

TOKÁROVÁ, Mária, 2008. *Protimonopolná politika*. Bratislava: SPRINT. ISBN 978-80-89085-98-9.

VRABKO, Marián, 2013. *Správne právo procesné, Všeobecná časť*. Bratislava: C.H.Beck. ISBN 978-80-89603-13-8.

Iné Zdroje

Zákon č. 136/2001 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže

PROTIMONOPOLNÝ ÚRAD SR. Výročná správa za rok 1993-2016, Bratislava.